

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

De Officio Iudicis Ordinarii. Titvlvs VII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

possint iuxta eorum tenorem perinde procedere, ac si dictae dioceses, de quibus mentio in eisdem literis habetur, in egrae remanissent. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostrae declarationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Avinion. 3. Cal. Novemb. Pontificatus nostri Anno 2.

DE OFFICIO IUDICIS ORDINARIUM

TITULUS VII

CAP. I.

Episcopus monasterium visitari non tenetur accipere monachos: alius monasterii pro tabellionibus: etiamsi hoc haberet consuetudo. Nec in actu visitationis debet esse solus, sed duo vel tres clerici cum notario, qui simul iterum fecerit, secum assumat. h. d. Bonifacius VIII.

Debent superioribus suis reverentiam subditi: & dum salubriter ab eis pro culpis correctionem velut curantium medicamentum recipiunt, obedientiam exhibere tenentur. Rursum oportet praepositos cum charitate a corrigere: decet eos inferre humiliter, quod docent, & paterna subiectos dilectione fovere. Si debitor delicatus effugiit, si onerosus creditor minime reperitur. Sane auctum venerabili fratre nostro A. Episcopo Dulmen, ad visitandum capitulum suae ecclesiae Dulmen, quae regularis ordinis sancti Benedicti fore noscitur, descendente prior & capitulum ipsius ecclesiae excipientes, quod de consuetudine erat ecclesiae supradictae, a tempore, cuius non erat memoria, inconcussa servata, quod Episcopi Dulmen, qui fuerunt pro tempore per se solos abique aliis religiosis sibi adiunctis, vel clericis, vel laicis secularibus quibuscunque, assumptis sibi loco notarii monacho seu monachis capituli memorati, visitationem suam hactenus praefato impenduntur capitulo supplicarunt eidem Episcopo ut omnes tam clericos, quam laicos, religiosos & seculares (antequam visitationem actualiter exerceret) a capitulo praepareret amoveri quibus amotis parati erant ipsum admittere ad visitationem huiusmodi peragendam. Et quia dictus Episcopus eos super hoc non audivit, quamquam protestaretur se velle omnes clericos suos, & alios (praeter tres, vel quatuor, & notarium) removere: & sic suam visitationem incipere & complere, idem prior & capitulum ad sedem Apostolicam appellarunt. Proposito itaque huiusmodi negotio coram nobis, & auditis, & intellectis, quae partes dicere voluerunt nos considerantes, quod consuetudo praedicta contra communem utilitatem, facultatem probationum (quae non est angustanda) restringit, propter quod etiam, ut salva scilicet sit rerum probatio, quia publice interest, na veritas occultetur, cautum est iure, ut eorum magistratus testari, id est testificari voluntibus, scriptos, & alios testes, vel signatores praebere. Et statuit generale concilium, ut a iudicibus adhibeatur persona publica, vel duo viri idonei, qui acta conscribant. Quos quidem monachos ad praedicta, tum propter eorum professionem, quae illorum vocem facit fumentam, & ipsos arceat a iudiciis, & publicis sive civilibus actibus, nec patitur (prout constitutio novella declarat) nisi in inquisitionis hereticae pravitate causa, tabellionis (cujus vicem in hac parte duo viri per supradictum concilium obtinent) officium exercere: tum quia suspecti nec contra priorem, aut capitulum, quibus subfunt, quae corrigenda inveniantur, fideliter & recte conscriberent, constat non esse idoneos. Attendentes quo-

que quod id episcopali non modicum detrahit dignitati, si ab Episcopo, qui dignitatem propriam suo ingenio augere debet, & comites honoris sui causa adhibiti abducantur, seque solum suspectis quandoque forsitan, quos visitat, committere compellatur: dictam consuetudinem, per quam praebiti prior & capitulum videntur nimium delicati, tanquam non rationabilem reprobamus. Sed ne sit Episcopus onerosus, decernimus, nostrorum praedecessorum vestigiis inhaerentes, ut cum ad visitationem de cetero faciendam in ecclesia memorata descenderit, in visitationis actu duas vel tres honestas personas clericali caractere insignitas, quarum una ad minus sit religiosa ordinis supradicti, & unum notarium clericum secum habeat, & non plures: Consuetudine aliqua obviata, & compositione qualibet inter partes ipsas super hoc in contrarium facta hactenus non obstant. Nulli ergo liceat hanc pag. nostrarum reprobationis, constitutionis, &c. Datum Anag. X. Calend. Augusti. Pontificatus nostri Anno 8.

CAP. II.

Beneficia plura incompatibilia obtinere sine dispensatione, debet illa praeter ultimum in manu ordinarii intra duos menses dimittere: alia poena incurrit his positae. Et debet ordinarius tales plura beneficia obtinente compellere ad ostendendam dispensationem: quod si non fecerit, ab ingressu ecclesiae suspenditur. vide cap. ordinarii. cod. tit. lib. 6. quod si delingeret notetur, hoc extrava-gans sub hoc tit. velle collocari dicitur.

Ioannes XXII.

Vt a quos virtutis amor a vitio ambitionis execrandae, & avaritiae cecitate non retrahit, saltem rigor coebeat disciplina: Statuimus, ut quicumque plures dignitates, vel personatus, aut parociales ecclesias, aut dignitatem, vel personatum cum alio beneficio curam animarum habente, simul sine dispensatione canonica detinens, illa omnia & singula (illo duntaxat excepto, quod ultimo receperit, quod possit, si tamen in eo ex collatione canonica jus sibi competat, retinere) intra duos menses a die notitiae huiusmodi nostrae constitutionis continuè numerandos efficaciter verbo & facto, absque fraude aliqua in manu ordinarii dimittere teneatur: per eum, vel per eos, ad quem, vel ad quos eorum dispositio spectabit, ea vice libere disponenda. Quod si non fecerit, etiam illo sit ipso iure privatus, in quo jus competeat eidem: & inhabilis ad quacunque beneficia obtinenda penitus censetur. Qui vero deinceps receperit dignitatem, vel personatum, aut beneficium curam habens annexum, si prius simile beneficium obtinebat, primum, quo postquam secundi possessionem habuerit, vel per eum (omni dolo & fraude cessantibus) quo minus habeat, iterum, privatus noscitur ipso iure, absque morae dispendio in manu ordinarii omnino similiter dimittere teneatur, per eum vel eos, ad quem seu quos collatio seu ordinatio spectaverit, disponendum: quod nisi fecerit, ex tunc se ipso sit ipso iure privatus, & inhabilis ad sacros ordines, & ad quodcunque beneficium ecclesiasticum obtinendum. Ut autem praemissorum fructus facilius subsequatur, omnibus & singulis ordinariis in virtute sanctae obedientiae, & sub poena suspensionis ab ingressu ecclesiae, quam eos (si in exequendis subsequen-tibus negligentes fuerint) incurere volumus ipso facto, districte praecipimus & mandamus, ut sub certa & formidabili poena eorum arbitrio infligenda, subditis suis plures dignitates & personatus aut ecclesias, quibus cura imminet animarum, aut dignitatem vel personatum cum alio beneficio, cui cura similis sit annexa, obtinentibus, injungere debeant, quod dispensationes.

a. Vide Conc. Trid. sess. 13. de refor. c. 1.

a. Vide Conc. Trid. sess. 1. de reform. cap. 2. & 4. & sess. 24. de refor. c. 17.

auctoritate quarum hujusmodi ecclesias, personatus, vel dignitates obtinent, si quas habent, necnon & titulos ecclesiarum, dignitatum vel personatum eorundem, intra tempus pro facti qualitate ipsorum ordinariorum moderandum arbitrio, ordinariis ipsis, vel iis, quem vel quos ad hoc duxerint deputandos, exhibere procurent. De processibus habendis super his exhibitis, propositis & productis, reddendi absque mora dispendio per scripta publica conficienda super his, sedem Apostolicam certiorum.

DE MAIORITATE ET OBE-
DIENTIA.

TITVLVS VIII.

CAP. I.

Omnes Christi fideles de necessitate salutis sub sunt Romano Pontifice, qui utrumque gladium habet, & omnes iudicat, a nemine autem iudicatur. Hac tamen extravaganti Regem Francie & regnicolas non amplius subiecit ecclesia Romana, quam prius erant: ut patet 7. de preuil. mensur.

Bonifacius VIII.

Vnam sanctam ecclesiam catholicam & ipsam Apostolicam urgente fide credere cogimur & tenere. Nosque hanc firmiter credimus & simpliciter confitemur: extra quam nec salus est, nec remissio peccatorum. Sponsa in Canticis a proclamante: Vna est columba mea, perfecta mea. Vna est matris, electa generici sui, quae unum corpus myicum representat, cuius caput Christus: Christi vero Deus. In qua unus Dominus, una Fides, unum Baptisma. Vna nempe fuit diluuii tempore arca Noe, unam ecclesiam praefigurans, quae in uno cubito consummata, unum (Noe videlicet) gubernatorem habuit & rectorem, ex qua quam omnia subsistentia super terram legimus fuisse delera. Hanc autem veneramus & unicam: dicente Domino in 6. Propheta: Euae a framea Deus animam meam, & de manu canis unicum meam: pro anima enim, id est, pro se ipso capite simul oravit & corpore, quod corpus unicum scilicet ecclesiam nominavit, propter sponsi fidei sacramentorum & charitatis ecclesiae unitatem. Haec est tunica & illa Domini inconfutis, quae scissa non fuit sed forte provent. Igitur Ecclesia unus & unice, unum corpus, unum caput, non duo capita, quasi monstrum: Christus videlicet & Christi vicarius Petrus, Petrique successor, dicente Domino ipso Petro, Pasce oves meas, inquit, & generaliter non singulariter has vel illas, per quod commississe sibi intelligitur univerfas. Sive ergo Graeci sive alii se dicant Petro ejusque successoribus non esse commissos, fateantur necesse se de ovibus Christi non esse: dicente Domino in Ioanne: Vnum & ovile & unicum esse pastorem. In hac eiusque potestate duos esse gladios, spirituales videlicet & temporales, evangelicis dictis instrumur. Nam dicentibus Apostolis, Ecce gladii duo hic: in ecclesia scilicet, cum Apostoli loquerentur, non respondit Dominus nimis esse, sed satis. Certè qui in potestate Petri temporalem gladium esse negat, male verbum attendit Domini profertentis, Convertite gladium tuum in vaginam. Vterque ergo est in potestate ecclesiae, spiritualis scilicet gladius & materialis. Sed is quidem pro ecclesia, ille verò ab ecclesia exercendus. Ille sacerdotis, is manu Regum & militum, sed ad nutum & patientiam sacerdotis. Oportet autem gladium esse sub gladio, & temporalem auctoritatem spirituali subiecta potestati. Nam cum dicat Apostolus: Non est potestas nisi à Deo: quae autem sunt, à Deo ordinatae sunt: non autem ordinate essent, nisi gladius esset sub

gladio, & tanquam inferior reduceretur per alium in supremam. Nam secundum B. Dionysium, Lex divina est, infima per media in supremam reduci. Non ergo secundum ordinem univiersi omnia aequè ac immutabiliter, sed infima per media, & inferiora per superiora ad ordinem reducuntur. Spirituales autem & dignitate & nobilitate terrenam quamlibet praecellere potestatem, oportet tamò clarius nos fateri, quanto spiritualia temporalia antecellunt. Quod etiam ex decimarum datione, & benedictione, & sanctificatione, ex ipsius potestatis acceptione, ex ipsarum rerum gubernatione clarius oculis intuemur. Nam veritate testante, spiritualia potestas terrenam potestatem instituit habet, & iudicare bona non fuerit: sic de ecclesia & ecclesiastica potestate verificatur vaticinium Hieremiae: Ecce a constituta, hodie super gentes & regna: & cetera, quae sequuntur. Ergo si deviat terrena potestas, iudicabitur à potestate spirituali: sed si deviat spiritualis minor, à suo imperio. Si vero suprema à solo Deo, non ab homine potest iudicari: testante Apostolo, spiritualis homo iudicat omnia, ipse autem à nemine iudicatur. Est autem haec auctoritas (& si data sit homini, & exercetur per hominem) non humana, sed potius divina, ore divino Ferro data, subiecta suisque successoribus in ipso quem confessus fuit petra firmata: dicente Domino ipsi Petro: Quodcumque ligaveris super terram, &c. Quicumque igitur huius potestatis à Deo sic ordinate resistit, Dei ordinationi resistit, nisi duo (sicut Manichaeus) fingat esse principia, quod scilicet & hereticum iudicamus: quia (testante & Moise) non in principii, sed in principio coelum Deus creavit & verum. Porro subesse Romano Pontifici omni à homine exerciturae declaramus, dicimus, definimus & pronunciamus omnino esse de necessitate salutis. Dat. Lateran. Pontificatus nostri Anno 8.

CAP. II.

Prælati non discorant, praesertim habentia transformati, si ad curiam venerint, inde recedere non debent, sed ipsa curia aliis ipsi & receptantes illos, excommunicati sunt.

Ioannes XXI.

Vt prælatorum inepta discursibus gravitas & simplicitas simulationibus obvia, & ipsorum ad Christi vicarium inde vouo, religiositas quippe commota, non immerito arguenda, cum reverentiam obsequii, lucem puritas, firmosque manantia potestatis, ut sunt vita mundi, fama claris, prosequitur exemplo. Verum quia ipsorum quosdam in dignorum habet assertio) eo vana proferuntur, dixerimus perniciosa temeritas, quod praesertim illis sanctitatis abiectionis distulimus habet) ad recedenda suis sedibus partes se transferant. Quomodo ad sedem Apostolicam clanculo, non novis nec innotentis, quod venerint, venisse, licet, distulimus, dicentibus: nos ne recedentibus nobis non parvam impunitatem morbus invaleat, dum providum credimus, quod in cautum, licitum, quod impune. Omnibus Episcopis, superioribusque prælati sub obtestatione divini iudicis inhihemus, ne absque rationabili causa remota facta vel alia, extra suarum civitatis & diocesis ac Provinciarum (mutatis habitibus) limites transierint & superiorum ipsorum latenter (praesertim habentia transformati) venientes ad curiam, de ipsa (Romani Pontifici non presentati) conspectibus, vel saltem ab eo recedendi licentia non obtenta) recedant. Si qui vero Episcoporum & superiorum hujusmodi noxie inhihemus, non traditores exierint, & absque ipsius Romani Pontificis recedendi licentia concessa, eoque non viso, recedant ab eadem, necnon si qui scienter receptaverint antedictos

a Genes. 6. b Psalms. 21. c Ioan. 29. d Ioan. 21. e Ioan. 20. f Matth. 26. g Rom. 13.

a Hierem. 1. b Matth. 26. c Genes. 6. d Alia sunt omnia huiusmodi recedendi. e Alia, iudicantia.

